

11. 11. 2019

La Nr.

Nr. 04-2/24

din

Ministerul Justiției

***Propunere de perfecționare a legislației
în temeiul art. 27 lit. a) din Legea nr. 52 cu privire la Avocatul Poporului***

Potrivit art. 27 lit. a) din Legea nr. 52 cu privire la Avocatul Poporului, Ombudsmanul prezintă subiecților cu drept de inițiativă legislativă propuneri și recomandări de perfecționare a legislației în vederea eliminării cauzelor și condițiilor ce creează premise pentru încălcarea drepturilor și libertăților omului.

Avocatul Poporului a examinat problema abordată cu referire la situația unor persoane care dețin calitatea de subiecți ai declarării averii și intereselor personale, dar care din considerente religioase nu dețin cod numeric personal, respectiv nu pot obține semnătura electronică pentru a depune declarația de avere și interese în format electronic.

Analizând prevederile legale constatăm că art. 24 alin.(2) din Legea nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale, conține următoarele prevederi: „Începînd cu 1 ianuarie 2018, subiecții declarării vor fi obligați să-și depună declarațiile exclusiv în formă electronică, prin intermediul serviciului electronic disponibil pe pagina web oficială a Autorității Naționale de Integritate.”

Legea nr. 133 prevede la art.7 alin.(7), drept excepție doar în următoarele cazuri: „Prin derogare de la prevederile alin.(1), subiectul declarării ale cărui identitate și calitate constituie secret de stat în condițiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat depune declarația în formă scrisă, pe suport de hîrtie, conform modelului prevăzut în anexa nr.1.”

Norma menționată stabilește că subiecții declarării sunt obligați să-și depună declarațiile **exclusiv în formă electronică**, fără a ține cont de faptul că în Republica Moldova, potrivit legislației în vigoare, sunt puse în circulație buletinele provizorii care sunt deținute de persoanele care au renunțat la numărul de identificare de stat și la evidența automatizată în Registrul de stat al populației¹.

¹Art. 3 alin.(1') lit. f) din Legea Nr. 273 din 09.11.1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte

Pe plan internațional, dreptul la libertatea gândirii, conștiinței și religiei este asigurat de art. 18 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, art.9 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și art.18 din Declarația Universală a Drepturilor Omului.

La nivel național, acest drept este garantat de art.31 din Constituția Republicii Moldova.

Legea nr. 125/2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie la art. 2 alin. (2) stabilește că, prevederile Constituției și ale legilor referitoare la libertatea de conștiință, de gândire și de religie vor fi interpretate și aplicate în conformitate cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. În cazul în care tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte prevăd norme altele decât cele ale prezentei legi, se aplică normele tratatelor internaționale; art. 4 alin. (1) prevede că, orice persoană are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie. Acest drept trebuie exercitat în spirit de toleranță și de respect reciproc și cuprinde libertatea de a aparține sau nu unei anumite religii, de a avea sau nu anumite convingeri, de a-și schimba religia sau convingerile, de a profesa religia sau convingerile în mod individual sau în comun, în public sau în particular, prin învățatură, practici religioase, cult și îndeplinirea riturilor. Fiecare persoană și comunitate religioasă poate adera liber la orice cult religios; art. 4 alin. (2) stipulează că, exercitarea dreptului la libertatea de manifestare a convingerilor sau a credinței religioase poate fi restrânsă, în condițiile legii, numai în cazul în care această restrângere urmărește un scop legitim și reprezintă, într-o societate democratică, măsuri necesare pentru siguranța publică, menținerea ordinii publice, ocrotirea sănătății și a moralei publice ori pentru protejarea drepturilor și libertăților persoanei; art. 5 alin. (1) stabilește că, nimeni nu poate fi urmărit pentru convingeri, gândire, credință sau necredință religioasă.

Constituția Republicii Moldova prin art. 16 alin. (2) prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, *religie*, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Tratamentele diferențiate sunt discriminatorii dacă nu au o justificare obiectivă și rezonabilă, adică dacă nu urmăresc un scop legitim sau dacă nu există o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit pentru a fi realizat⁴.

⁴Cauza Van Raaltev.Olanda, 21 februarie 1997, §39

Nerespectarea prevederilor legale pentru nedepunerea sau depunerea tardivă a declarației de avere și interese personale atrag răspundere contravențională pentru persoanele respective, în conformitate cu art. 330² din Codul Contravențional.

Totodată, am constatat că între timp și Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității² s-a expus pe marginea acestui subiect. Consiliul a stabilit că prevederile Legii privind declararea averii și intereselor personale nu conțin reglementări specifice pentru situația în care subiecții declarării au renunțat la IDNP. Consiliul a subliniat că este necesar și adecvat de a recurge la modificări pentru a institui alternative, declarării exclusive în formă electronică a averii și intereselor personale, pentru subiecții care au renunțat la IDNP în baza convingerilor religioase. De asemenea, Consiliul a reținut că această modificare nu va impune o povară disproporționată asupra autorității de integritate (responsabilă cu procesarea acestor declarații), or, actualmente procedura alternativă (declararea în scris) este aplicabilă pentru o categorie de subiecți (a căror identitate constituie secret de stat). Respectiv, există o procedură de procesare a declarațiilor care sunt depuse în scris. În caz contrar, persoanele care au renunțat la IDNP, riscă să fie sancționate și concediate din cauza convingerilor religioase înrădăcinate.

Consiliul a menționat că aspirația de a digitaliza procesele nu trebuie să fie în detrimentul persoanelor. În astfel de situații, Statul trebuie să găsească un echilibru just între dreptul fundamental al persoanei de a-și manifesta religia (inclusiv prin renunțare la IDNP), cu obligația acesteia ce îi revine în virtutea ocupării anumitor funcții și proporționalitatea riscurilor iminente ce pot surveni urmare a adaptărilor care se impun (acceptarea declarației scrise). Consiliul este de opinie că Statul nu poate cere persoanelor executarea unei obligații (în cazul dat declararea intereselor), fără a ține cont de obligația ce îi revine (de a acomoda rezonabil procedura respectivă în cazul convingerilor religioase).

Avocatul Poporului consideră că, impunerea persoanelor, care din considerente religioase au renunțat la actele de identitate din sistemul național de pașapoarte al Republicii Moldova, de a depune declarațiile de avere și interese personale exclusiv în format electronic, reprezintă o încălcare a drepturilor lor fundamentale, și anume libertatea de gândire, de conștiință și de religie coroborat cu principiul egalității³.

²Decizia din 06 iunie 2019 în cauza nr.67/19, Decizia din 08 februarie 2019 în cauza nr.223/18

³Art. 31 din Constituția Republicii Moldova, art.9 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art.18 din Declarația Universală a drepturilor omului, art.18 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice

În aceste circumstanțe se impune armonizarea Legii Nr.133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale în raport cu standardele în domeniul drepturilor omului.

În lumina celor expuse, ținând cont de prevederile art. 73 din Constituția Republicii Moldova, în temeiul art. 27 lit. a) din Legea nr.52 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), în scopul prevenirii și eliminării cauzelor și condițiilor ce creează premise pentru încălcarea drepturilor și libertăților omului,

PROPUN

Inițierea procedurii de completare a alin.(7) din art.7 al Legii nr.133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale, cu textul „și persoana care a renunțat la numărul de identificare de stat și la evidența automatizată în Registrul de stat al populației”, astfel încât persoanele care dețin calitatea de subiecți ai declarării averii și intereselor personale, dar care nu dețin cod numeric personal, să poată depună declarația de avere și interese în formă scrisă, pe suport de hârtie.

Despre măsurile întreprinse rog respectuos să fiu informat.

Cu respect,

Mihail COTOROBAI

Avocatul Poporului

Ex. Muntean Igor
Tel.022 234 800

coordonat S. Rusu